

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

12. Indagantur causae cur adiutorium voluntatis & actionis abhorreant, solo auxilio possibilitatis contenti. Prima, quia tollitur liberum arbitrium cum tale adiutorium homini non datur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

gium: Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illis quibus imperavit, etiam gratia sua auxilium subministrat, ut quod per liberum homines facere iubentur auxilium, facilius possint implere per gratiam. Audis clarè genus gratiæ quod majorem facilitatem afferat ac robur ut possit, ut cum possibilitate ipsa, scilicet cum homo voluerit quod jubetur facere, simul in actionem & voluntatem influendo concurrat. Hinc illæ passim apud Pelagianos phrasæ, quod Deus aut gratia provocet voluntatem, quod alliciat, quod expectet, quod adjutorium libero arbitrio, hoc est naturali illi possibilitati; sive potentia cooperetur, & hujusmodi: illarum vero phrasium, quibus Deus dicitur præparare hoc est facere voluntatem, operari velle ut sue perficeret, hoc est adjuvare ad ipsam voluntatem & actionem (cujusmodi voces vim gratiæ prædominantis extollunt) vel magnum inter eos silentium, vel velut fatalem quandam necessitatem detestatio. Adhortationibus, inquit Iulianus, exemplis, promissionibus vel munerum, vel penarum ad fidem voluntas sine indicatione necessitatis (sic Christianam gratiam passim indiget) allucitur: & per hæc instituta per dona, non oppressa, sed expectata, sed libera, sed provocata curatur. Et reprehendens adjutoria quæ Augustinus assererat, non talia esse debere invidiose contendit, ut aliquando libertate excludat vel boni vel mali cuiquam necessitas credatur incumbere: ut scilicet sentit Augustinus, secundum quem Deus operatur & velle: verum ut arbitrio libero omne adiutorium cooperetur. Hoc est ut supra Pelagianos sentire diximus, ut omne adiutorium cum naturali illa arbitrij possibilitate simul in opus influendo cooperetur. Cujusmodi loquendi formulis plenus est Cassianus, ceteriq; Semi-Pelagiani, de quibus aliquid fortassis alibi dicturi sumus.

Lib. 2. oper. imperf. cont. Jul. f. 343.

vt Collat. 4. c. 5. & Coll. 3. c. 10 de provocatione per inspirationem.

Ad Phillip. 1.

In Comment. abid. n. 57.

Hinc omnis gratiæ blandientis motus non nisi occasio apud Pelagianos voluntatis esse dicitur, qua videlicet, naturalis illa possibilitas provocata pro naturali sua indifferentia utitur, vel non utitur, prout visum fuerit. Nam illum efficacissimum pro vera gratia locum: Vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis; sic pervertendo exponit Pelagius: Occasio fides à Deo donata est, quia si non venisset Christus & docuisset, non utique crederemur. Et timorem suum prodens ne alioqui illa possibilitas

A indifferentia læderetur, ceterum, adicit, & ibid. fidem voluntariam in actibus legimus. Et Iulianus: Cui cum peccata monstratur & gloria, aut contra modum aut voluptas, adiutorium, & velut occasio offertur, non necessitas imponitur pariter alterius. Et Cassianus occasio illarum diligentissimus præco: Itaque sicut occasio salutis diversis modis Deum cognoscimus operari, ita nostrum est occasio salutis à divinitate conceditur vel emittitur, vel remissius famulari. Hæc autem occasio Cassiano est non solum externa exhortatio, sed etiam, ut infra explicat, ipsam vim voluntatis bonæ, quod nobis Domino inspirante conceditur, nempe per inspirationem bonorum motuum. eum, inquit, aut per se, aut per exhortationem cuiuslibet hominis, aut per necessitatem nos à salutis attrahit viam: nostrum vero esse & exhortationem auxiliari, quæ Dei vel remissius vel emittitur exequamur. De quibus salutis occasionibus sexcenta exempla in Cassiano occurrunt. Hoc autem occasionis nomen propter plenissimam libertatis indifferentiam, ut ea velut possibilitatis adiutorio ad faciendum malum utatur, vel non utatur, passim etiam concupiscentiæ internis motibus tribuunt. Idem Iulianus: Quo, concupiscentia, cum poni de core oculos incitasset (id est ut Augustinus exponit ad malum provocasset) spem etiam iucundi trinitatis speravit. Non ergo potuit hæc concupiscentia fructus esse peccati, quæ docetur non suo quidem vitio sed voluntatis occasio fuisse peccati. Et Cassianus, cum naturales quosdam iræ, libidinis, ac tristitiæ motus nobis inferos esse docuisset: Dicimus tamen, inquit, quodam vitia sine ulla præcedentia naturali occasione crescere, sed solius corruptæ ac male voluntatis arbitrio. Plura phrasæ illius exempla supra ex Pelagianorum sensu protulimus: quæ idcirco tam studiose uti solent, ut manifestius indicent, hujusmodi Dei bonis sive malis, sive gratiæ, sive concupiscentiæ, sive internis, sive externis motibus, non voluntatem aut actionem, ut Catholica veritas per Augustinum prædicata docet, sed possibilitatem solam sic affici atque adjuvari, ut illis omnibus plenissima indifferentia ac potestate tanquam nudis rei agendæ vel volendæ OCCASIONIBUS dominetur. Neque enim facile vocabulum aliud excogitari potest, quod magis interiorum exteriorumque motuum impetum ad infringendam illam indifferentem arbitrij possibilitatem vel ad adjuvandam inferendamque voluntatem & ACTIONEM extenuet.

Lib. 1. oper. imperf. f. 38

Collat. 3. c. 12

Collat. 3. c. 19

Ibid. f. 101

Fol. 102.

Lib. 7. inq. c. 3. & 5.

Supra. 8.

Indagantur causæ, cur adiutorium voluntatis & actionis abhorreant, solo auxilio possibilitatis contenti. Prima, quia tollitur liberum arbitrium, cum tale adiutorium homini non datur.

C A P V T X I I

DIVERSAS Pelagiani causas sibi confingunt & magnopere exaggerant, cur omnis gratia, sive adiutorium voluntatis & actionis penitus abiiciendum sit: quæ tamen omnes possunt ad tria fere capita revocari,

A PRIMA eaque capitalis est, quod dominatrix illa, atque indifferens potestas volendæ & nolendæ, hoc est libertas hominis per illud adiutorium voluntatis & actionis certissimum interitum pateretur: Per adiutorium possibilitatis non item. Cum autem necesse sit, ut hujus-

hujusmodi gratia seu adiutorium vel adsit homini vel desit, ex utroque capite hanc libertatis cladem accidere putant tam ex absentia talis adiutorij quam presentia. Pro cuius intelligentia opinionis, memoria repetendum est id quod initio libri secundi fulsissime demonstravimus, libertatem hominis in Pelagianorum sensu, atque doctrina essentialiter esse bicipitem, seu bicornem, hoc est indifferentem ac potentem ad bonum ac malum. Certissima namque & indubitata Pelagio & Pelagianis regula est, eo ipso quo agere ac velle nostrum est, hoc est, liberi arbitrij, nos posse velle & nolle agere & non agere. Hæc est enim Pelagij ir-

Lib. de nat. & grat. c. 45 id est propria voluntatis; & quia quod loquor mecum est, utrumque facere possum, id est loqui & non loqui. Itemque & illa: Quia non peccare nostrum est, possumus peccare & non peccare. Et

Ibid. c. 49 illa: Quod bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus nostrum est, quia hæc omnia vertere etiam in malum possumus. De quibus in superioribus latè disseruimus. Tam verò adiutorium illud voluntatis, & actionis, quod Augustinus juxta Scripturarum Sanctarum fidem statuit, non est eiusmodi ut solam volendi agendique boni sufficientiam ac possibilitatem sive compleat, sive tribuat, quæ pro nutu hominis atque arbitrio ad volendum & agendum inclinatur. Talem quippe agendi boni possibilitatem, & possibilitatis adiutorium fatentur libentissime, atque ultro docent Pelagiani à Deo tribui, optimeque putant cum humana libertate consistere; utpote per quam ostenditur apertissime juxta doctrinam & verba Pe-

Lib. de grat. Christi. c. 4 lagij: Solus esse Dei quod homo potest velle bonum atque perficere: In voluntate verò & opere hominem esse hominem, in dō & hominis & Dei, qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adjuvat semper auxilio. Laudem, inquam, esse hominis in voluntate atque opere bono, quæ data semel, adeoque etiam adjuta per talis gratiæ adiutorium possibilitate, liberum adhuc mihi est nec voluntatem bonam habere, nec actionem. Quod enim etiam tunc bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus nostrum est, quia hæc omnia vertere etiam in malum possumus, ut Pelagius ex professo tradit. Quod quidem ita perspicuum est, ut non videam quomodo sanæ mentis homini vel in suspitionem cadere possit, ut putet hujusmodi possibilitatis adiutorium, quod nutui hominis ad operandum vel cessandum omni ex parte semper subjacet, isti Pelagianæ indifferentiæ & libertati esse contrarium. Quis enim unquam vel sapiens dixit, vel insipiens cogitavit, vel vigilans suspicatus est, vel dormiens somnians deliravit, adiutorium lucis semper assistentis ad videndum, cognitionis, & habitus ad operandum, bacilli & scipionis, ad ambulandum, itemque gratiæ nudam sufficientiam ad bene vivendum afferentis, & possibilitatem roborantis, libertati ad eadem illa præstanda repugnare? Sed hoc est quod male Pelagianos habet, tale in medium proferre adiutorium

A adeoque ad singulos actus necessarium statui, quo non sola possibilitas seu potestas, sed ipsa voluntas, seu volitio & actio subjuventur ut a præparet, id est faciat voluntatem: ut b auferat a Philipp. 2. cor lapideum, hoc est, Augustino interprete, c durissimam voluntatem, & adversus Deum omnino inflexibilem; ut d det cor novum, hoc est, voluntatem novam, & spiritum novum ponat in medio nostrum: Faciat ut in præceptis ambulemus, & iudicia d Ezech. 36. Dei custodiamus: ut nemo possit venire ad Christum Ioan. 6.

nisi fuerit ei datum (ipsum scilicet venire) a Patre: ut det timorem in corde, ut non recedant à Deo: ut non ipsi sint qui loquantur, sed spiritus Patris qui loquitur in eis: Denique ut oportet in homine etiam nolente & repugnante velle & perficere, dum eum ex nolente volentem facit; & sexcenta hujusmodi, quæ videntur nescio quod inseparabile dominium & imperium super humanas voluntates exprimere, nec illam relinquere indifferenciam quam arbitrium habere solet, cum sola possibilitas adjuvatur, sed illam ipsam possibilitatem potentissime in alteram partem flectere & inclinare. Tale igitur adiutorium (ut dicere cœperam) duplici ex capite libertati repugnare putant; Primo, ex parte absentia sive defectus talis adiutorij. Hoc enim adiutorium non omnibus hominibus dari à Deo, ita certum atque perspicuum est, ut nec Pelagiani illud unquam negare ausi fuerint, nec ullo pacto negari queat, nisi pertinacia pugnaces nervos adversus constantiam compertæ veritatis intendat. Cum enim ad singulos actus necessarium esse statuatur, quis non videt omnibus illis deesse qui non faciunt quod jubetur, sive facere illud ipsum pro duritia cordis omnino nolint, sive non ita velint ut possint. Ideo enim ut profundissimus ille Doctor tradit, tribuitur istud adiutorium, ut duritia cordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit. Tam vero, inquit Pelagiani, quicumque caret adiutorio ad cavendum malum, & volendum agendumque bonum necessario, ille libertate volendi & nolendi consequenter caret, hoc enim liberum est quod est in potestate: in potestate autem esse non potest, si deest adiutorium per quod potest; & quod sibi dare non potest, sed tanquam gratia pure gratuita ab alterius pendet arbitrio, qui ubi vult spirat; & b quos dignatur vocat, & quem vult religiosum facit. Hæc est summa primæ illius machinæ, quam Pelagiani ad destruendum illud adiutorium voluntatis & actionis erigunt. Hoc enim vult illud celebre Celestij Pelagianorum acutissimi pronunciatum quo dicit: Non esse liberum arbitrium si Dei indigeat auxilio, quoniam in propria voluntate habet unusquisque aut facere aliquid aut non facere. Quo significat hominem hoc ipso quod est cum libero arbitrio creatus, vi potestatis semel concessæ posse facere, vel non facere quod voluerit, alioquin hoc ipso quo alterius alicujus adiutorij indiget, quod per modum gratiæ gratiæ detur, sine quo hoc ipsum velle

Hiere. 32. *Matth. 10.* *Philipp. 2.*

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit.

velle habere non potest, destrui libertatem. Quod ex Sancto Hieronymo, disputationibus contra Pelagianos manifeste liquet. Hanc enim eorum velut acutam ratiocinationem profert: *Frustra dedit arbitrij potestatem, quam implere non possum, nisi ipse me semper adiuerit. Destruitur enim voluntas qua alterius ope indiget, sed liberum dedit arbitrium Deus; quod alter liberum non erit, nisi fecero quod voluero. Ac per hoc aut, aut uxor semel potestate, qua mihi data est, ut liberum serueat arbitrium; aut si alterius ope indigeo libertas arbitrij in me destruetur. Et rursus paulo post:*

Quid destruit arbitrium? Ille qui semper Deo agit gratias, & quoadcunque in suo rivulo fluit, ad fontem refert? An, qui dicit, Recede a me quia mundus sum, non habeo te necessarium? Delisti enim mihi semel arbitrij libertatem, ac faciam quod voluero; quid rursus te ingeris ut nihil possim facere nisi tu in me tua dona compleveris? Et in tertio Dialogorum libro sic loquitur Pelagianus: Quomodo servas liberum arbitrium qui dicis hominem nihil posse facere nisi Hieronymus alibi exponit, per singula opera suum præstando. adnuculum, pro quo scilicet impetrando omnes Sanctorum voces nihil sunt nisi ad Deum in cunctis operibus deprecatio. Ideo enim talis auxilij indigentia libertatem tolli putat, quia ut idem Sanctus Hieronymus loquitur:

Quid quid ex alterius pendet arbitrio, non eius est, quem posse contendis, sed illius sine quo eum non posse perspicuum est.

Neque sane unius Celestij tantum fuit ista vel opinio, vel ratiocinatio, quod per absentiam talis adjutorij quo voluntas ipsa & actio adjuvantur, ac dantur, & pro quo impetrando intelligantur preces fundi, libertas arbitrij penitus lubruatur, sed omnium Pelagianorum communis. Declarant hoc Patres Concilij Carthaginensis in Epistola ad Innocentium.

Si ergo voluerimus, inquit, benedicendo super populum dicere; da illis Domine virtute corroborari per spiritum tuum: istorum nobis disputatio contradicit, affirmans negari liberum arbitrium si hoc à Deo possentur, quod in nostra est potestate, virtute enim corroborari si volumus, inquit, possumus ea possibilitate natura, quam nunc non accipimus, sed cum

creamur accepimus. Per illa namque verba; negari liberum arbitrium si hoc à Deo possentur quod in nostra est potestate, significant, fieri non posse ut libertas arbitrij salva maneat, si hoc ipsum quod libero arbitrio proprium est, nempe virtute corroborari, hoc est, scilicet velle, tanquam absens, & ab alio gratis tribuendum precibus imploretur. Oratio enim clarissima est protestatio, non esse rem quam petimus nostræ potestatis. Nam quid stultius, inquit Augustinus, quam orare ut facias in potestate habens? Fortiter autem velle, seu virtute corroborari si volumus, inquit, possumus, non virtute aliqua que actum afferat, & nunc per preces impetretur, sed ipsi jam olim accepta arbitrij nostri libertate. Illa enim est, que ex se ipsa pro suo nutu atque arbitrio fortiter aut languidè vult, aut non vult, nec tanquam ab alio extrinsecus inserendum expectare debet ipsos voluntatis actus, qui suæ sunt potestatis. Nec aliud quam istam Pelagianorum persuasionem Augustinus respicit, quando dicit: Non autem ideo pro istis non orare debemus, quia si non corriguntur, eorum imputandum est voluntati, qui nolunt credere, etiam ad hoc ipsum sibi necessariam gratiam salvatoris, quod putant consistere in solis viribus voluntatis.

Neque verò suspicandum est, Celestium atque Pelagianos hæc etiam de illo intellexisse adjutorio, quo sola arbitrij possibilitas non ipsi actus voluntatis adjuvantur. Nam præterquam quod tale auxilium, quocunque tandem illud appellent nomine, ex professo Pelagiani statuant, & necessarium esse fateantur; nulla profecto veri apparet similitudo, quod per auxilium possibilitati sufficientiam afferens ac semper præsens, & arbitrij libertati semper subditum, & ab ipsa liberi arbitrij possibilitate impulsus in actionem semper expectans, libertatem sibi tolli, actionem & voluntatē sibi eripi, ac soli Deo tribui debere eumque solum coronandum esse suspicentur. Hæc enim Pelagianos inde sequi existimasse & invidiosè inculcasse, idem Sanctus crebrò testatur & mox latius declarabitur.

Secunda causa, quia tollitur liberum arbitrium quando tale adjutorium homini datur.

C A P V T X I I I.

SECUNDO itaque & maximè illud adjutorium voluntatis & actionis abhorreat & libertati repugnare censent ex parte præsentia. Nihil enim certius, nihil evidentius esse putant, quam libertatis interitum sequi, imò nec esse voluntatem, aut actionem hominis, sed alterius, si ab alio voluntas & actio per gratiam aut adjutorium fiant. Gravissima sunt hæc de re Pelagianorum frequentesque querimonie, hoc enim sibi vult Pelagius quando stomachando dicit. *Hic*

nos imperitissimi hominum putant iniuriam divine gratie facere, quia dicimus eam sine voluntate nostra Christi. nequaquam in nobis perspicere sanctitatem. Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illis quibus imperavit, etiam gratie sue auxilium subministrat. Ecce sine nostra voluntate fieri putat quod secundum Augustinum fit per gratiam. Hæc sibi vult Celestius quando dicit: Victorem nostram non ex Dei esse adjutorio, sed ex libero arbitrio. Nempe, quia alioqui sine propria voluntate vinceremus. Quam ejus mentem mani-